

Aderarea la OCDE – implicații asupra reglementarilor fiscale internaționale preluate de România

Deschiderea negocierilor pentru aderarea României la Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OCDE) reprezintă o dovadă că economia românească a evoluat în direcția corectă în ultimii ani. În același timp, invitația de integrare vine cu o serie de condiții, în special în direcția accelerării reformelor structurale, ceea ce ar trebui să creeze premisa de recuperare a decalajelor de dezvoltare față de țările membre ale organizației.

Din punctul de vedere al fiscalității interne, cerințele OCDE sunt în linie cu cele ale Uniunii Europene (UE), iar, pentru România, implementarea măsurilor din cadrul Planului Național de Redresare și Reziliență (PNRR) reprezintă un nou pas înspre alinierea la acestea. Din perspectiva reglementarilor fiscale internaționale, emise la inițiativa OCDE, implicațiile vor fi în mare măsură la nivel de detaliu, dat fiind că acestea au fost preluate deja în mare parte de țara noastră. Însă probabil mai important este că, în calitate de membru al organizației, România va avea un cuvânt de spus în dezbaterile pe marginea recomandărilor viitoare cu privire la impozitarea tranzacțiilor transfrontaliere, dar și pe alte teme economice de interes global.

În momentul anunțului privind începerea negocierilor, organizația a publicat un amplu raport privind starea economiei românești, rezultatele obținute în ultimii ani, modul în care a traversat perioada pandemiei, dar și vulnerabilitățile care persista și posibilele efecte ale acestora pe termen mediu și lung. Pentru temperarea acestora, OCDE a emis și un set de recomandări pentru autoritățile din România.

În principal, reprezentanții organizației susțin ca autoritățile naționale trebuie să se concentreze pe o implementare eficientă a PNRR, prin îmbunătățirea capacității administrative și realizarea reformelor necesare, axate pe reluarea creșterii productivității, pe crearea de locuri de muncă și pe dezvoltarea competențelor, consolidând statul de drept și finanțele publice.

În zona fiscală, principalele recomandări vizează reactivarea sprijinului fiscal în cazul în care situația economică se deteriorează pe fondul pandemiei, stabilirea unui plan credibil de consolidare pe termen mediu și reducerea treptată a deficitului fiscal pentru a menține sustenabilitatea finanțelor publice sau continuarea modernizării și informatizării administrației fiscale pentru a îmbunătăți colectarea impozitelor, în special pe baza conformării voluntare. De asemenea, organizația recomandă eliminarea inechitațiilor (cote reduse de impozitare, excepții sau regimuri fiscale speciale) și regândirea taxelor pe proprietate, concomitent cu protejarea contribuabililor vulnerabili.

Dincolo de aceste recomandări, care respectă aceeași direcție trasată de Uniunea Europeană încă din perioada de pre-aderare, dar și de alte instituții financiare care monitorizează România, parcursul negocierilor pentru admiterea în OCDE poate avea un efect catalizator pentru politicile publice necesare reducerii decalajului de dezvoltare față de celelalte state membre. Cu alte cuvinte, atingerea acestui obiectiv presupune înfaptuirea reformelor de care vorbim de foarte mult timp, dar care par să fi abandonate de ceva vreme, în lipsa unei motivații puternice. În ultimele decenii, astfel de motivații au fost reprezentate de programele derulate cu instituțiile financiare internaționale – FMI, Banca Mondială -, dar mai ales de aderarea la UE, programe care au venit la pachet cu o serie de condiționalități.

Elaborarea unui plan credibil pe termen mediu pentru a permite o reducere treptată a deficitului bugetar sau accelerarea modernizării administrației fiscale sunt doar două dintre condițiile desprinse din mesajul privind deschiderea negocierilor, dar cu siguranță acestea vor fi detaliate în foaia de parcurs. Deși nu există un termen limită pentru finalizarea procesului de aderare, este important ca România să țină pasul cu celelalte țări incluse în

actualul val de aderare, respectiv Bulgaria, Croația, Brazilia, Argentina și Peru.

România, stat asociat al proiectului BEPS

România și-a depus pentru prima data candidatura la OCDE în 2004 și a reînnoit-o de câteva ori. Dar, chiar dacă nu a devenit încă membru, participa deja de câțiva ani, în calitate de asociat, în 12 dintre structurile de lucru ale OCDE și a aderat la 47 de instrumente juridice ale organizației. În 2016, țara noastră a devenit stat asociat al proiectului BEPS (Base Erosion and Profit Shifting), care presupune combaterea erodării bazei de impozitare și a transferului profiturilor, una din cele mai complexe inițiative ale organizației derulate în contextul creșterii mobilității capitalurilor și al noilor modele de afaceri specifice acestui secol (economia digitală).

În baza recomandărilor emise în cadrul acestei inițiative, România a transpus în legislația internă o serie de reglementări, cele mai multe datorită statutului de membru al UE, care prevăd transparența fiscală și schimbul automat de informații. Printre acestea se numără directiva pentru combaterea evaziunii fiscale, cunoscută ca directiva ATAD (Anti Avoidance Tax Directive), în 2018, Directiva privind obligațiile de raportare pentru intermediari (DAC6), în vigoare din 2021, sau Directiva UE 2017/1852, care conține norme de aplicare a mecanismului de soluționare a litigiilor între statele membre ale UE (2019). Totodată, România este semnatară a acordului multilateral privind schimbul de informații din cadrul rapoartelor de țară (country-by-country – CbC), însă statutul său este de jurisdicție nereciproca, adică țara noastră trimite rapoarte CbC către partenerii ei, inclusiv jurisdicții non-UE, dar nu primește rapoarte de la partenerii de schimb din afara UE, ci doar din interior, în conformitate cu Directiva UE 881/2016 - DAC 4.

Astfel, dacă în prezent țara noastră are posibilitatea să implementeze recomandările OCDE păstrând anumite particularități (cu excepția celor preluate în directive europene), după aderarea la organizație, această marjă de manevră probabil se va îngusta, astfel ca instrumentele internaționale vor fi preluate mai fidel în legislația internă, un exemplu fiind acceptarea calității de jurisdicție reciprocă.

Pe de altă parte, odată cu dobândirea statutului de membru, România va avea dreptul să participe la discuțiile pe baza cărora sunt stabilite politicile economice aplicabile în statele membre, dar și în alte state care aderă voluntar la acordurile negociate sub coordonarea organizației, și chiar să le influențeze, în cazul în care prezintă opinii documentate și conforme cu principiul de bază al organizației, acela de a contribui la o dezvoltare echitabilă la nivel global.

Inițiative OCDE în curs de implementare

Pentru perioada următoare, în România sunt așteptate reglementările necesare implementării celor doi piloni ai reformei fiscale internaționale din acordul obținut în 2021 de OCDE și semnat de aproape 140 de țări din întreaga lume, inclusiv România. Pentru pilonul II, care prevede impunerea unui impozit minim pe profit la nivel global, de 15%, organizația a emis un set de norme, iar acestea au fost preluate într-un proiect de directivă la nivelul UE, iar România a anunțat deja că pregătește implementarea la nivel local.

Pentru pilonul I, care propune realocarea parțială a drepturilor de impozitare către statele din care sunt obținute veniturile (care înlocuiește taxa digitală), încă nu au fost emise normele, dar cel mai probabil acestea vor ajunge în legislația românească tot prin intermediul unei directive europene.

Din aceeași sferă de influență – recomandările OCDE de limitare a erodării bazei de impozitare – face parte și un alt proiect de directivă care urmărește combaterea utilizării abuzive a entităților care nu au substanța economică („shell entities”, un fel de entități goale), în scopul evitării plății taxelor.

Așadar, atât prin intermediul UE, cât și independent de aceasta, România este ancorată în realitatea fiscală internațională, modelată pe baza recomandărilor OCDE. În consecință, nu sunt așteptate schimbări semnificative pe acest plan odată cu obținerea statutului de membru cu drepturi depline, dar ar fi de dorit ca autoritățile române să se implice activ în procesul de elaborare a recomandărilor cu impact global. Pe de altă parte, apartenența la

clubul celor mai dezvoltate state ale lumii (în prezent organizația are 38 de membri, majoritatea state europene, care dețin peste 70% din producție și comerț la nivel global și 90% din investițiile straine directe) ar avea un puternic impact pozitiv asupra rating-ului de țară și ar determina atragerea unui volum mai mare de investiții straine. În plus, procesul de integrare însuși ar determina accelerarea reformelor și, implicit, a absorbției fondurilor UE atât de necesare în acest scop.